Συντάξεις ανισότητας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Το πρώτο μεγάλο κατόρθωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ήταν η θεσμοθέτηση του συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο πρώτοι εισήγαγαν στην Κύπρο οι αποικιοκράτες. Στόχος ήταν να σταματήσει η επαιτεία, να φύγουν οι «διακοντάδες» οι επαίτες από τους δρόμους και να εξαφανιστεί το φαινόμενο των θανάτων σε γωνιές και σοκάκια. Εικόνες γνωστές κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά άγνωστες σήμερα. Ωστόσο, ένα δείγμα των θλιβερών εικόνων μπορεί να δει κάποιος σήμερα σε μεγάλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, με την «κατάρα» των αστέγων, αλλά και στο Διαδίκτυο με τις φοβερές εικόνες από τη Λωρίδα της Γάζας.

Η πρώτη μορφή κοινωνικών ασφαλίσεων στην Κύπρο είχε το χαρακτηριστικό της κοινωνικής αλληλεγγύης και δεν ξεχώριζε πλούσιους και φτωχούς. Στην πορεία των δεκαετιών εισήχθη το λεγόμενο αναλογικό σύστημα, δηλαδή ανάλογα με τα χρόνια και το ποσό των εισφορών, είναι και το ύψος της σύνταξης. Εξαίρεση αποτελούν οι πολιτικοί ταγοί, οι οποίοι με κάποιο «παράδεκνο» τρόπο ανέτρεψαν τους νόμους και τους κανόνες και λαμβάνουν πολλαπλές συντάξεις, χωρίς την ανάλογη συνεισφορά. Απλώς οι συντάξεις τις οποίες λαμβάνουν είναι το λιγότερο «ανάλγητες», ή συντάξεις ανισότητας, έστω και αν καλύπτονται ή όχι από κάποιες νομοθεσίες, τις οποίες και πάλι οι ίδιοι ψήφισαν. Από εκεί και πέρα, υπάρχουν οι κοινωνικές συντάξεις, για τις νοικοκυρές και τους άλλους «άτυχους» της ζωής, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν κάτι για τα «υστερινά» τους. Έτσι για να υπάρχει και το «φύλλο συκής».

Η νέα κυβέρνηση, με τον Γιάννη Παναγιώτου στο χαρτοφυλάκιο του υπουργείου Εργασίας, υποσχέθηκε να αλλάξει και να εκσυγχρονίσει το σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αλλά δεν έκανε την πολυδιαφημισμένη αρχή, με το λεγόμενο «πέναλτι» του 12%, δηλαδή της αναλογιστικής μείωσης, για όσους επιθυμούν ή υποχρεωτικά, λόγω προβλημάτων, αφυπηρετούν στο 63ο έτος, αντί στο 65ο έτος. Και ήταν τόσο απλό το ζήτημα, αφού υπάρχει το λεγόμενο αναλογικό σύστημα. Όσοι φεύγουν πιο νωρίς, να λαμβάνουν πιο χαμηλή σύνταξη και όσοι συνεισφέρουν περισσότερα χρόνια να λαμβάνουν περισσότερα. Γιατί αυτός ο κανόνας ισχύει με τις θητείες των αξιωματούχων και όχι με την υπηρεσία των απλών πολιτών. Όλες οι ασφαλιστικές εταιρείες, για τις οποίες κόπτονται οι ταγοί του τόπου, αποδίδουν στους ασφαλισμένους, σε επενδυτικά σχέδια, τα ποσά τα οποία υπόσχονται, ανάλογα με τα χρόνια εισφορών. Το κράτος γιατί κάνει «παρασπονδίες» σε ένα σύστημα το οποίο είναι, λέει, αναλογικό των εισφορών; Η κοινωνική πολιτική, λένε, υλοποιείται με δαπάνες από τα δημόσια ταμεία. Άραγε όλη η ιστορία οφείλεται στο γεγονός ότι «εξαφανίστηκαν» δέκα δισεκατομμύρια από το ταμείο, το οποίο είναι ουσιαστικά εικονικό;

Οι συντάξεις για τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας αποτελούν μορφή κοινωνικής αλληλεγγύης και όχι ακόμη μια μορφή κοινωνικής ανισότητας, όπως κατάντησε η υπόθεση και στην Κύπρο. Οι πρώτοι οι οποίοι εφάρμοσαν ανάλογους θεσμούς σε συστηματική και καθαρά ηθική βάση, ήταν οι Βυζαντινοί, οι οποίοι εναπόθεσαν την κοινωνική πολιτική στην Εκκλησία. Από τότε έγιναν πολλές προσπάθειες, από πολλά κράτη και έθνη, για θεσμοθέτηση της φροντίδας των «σοφότερων», αλλά και πο αδύναμων ανθρώπων μιας κοινωνίας, προσπάθειες οι οποίες κινούνταν πάντα στο εκκρεμές της φιλανθρωπίας και της εκμετάλλευσης. Στις Ηνωμένες Πολιτείες και σε πολλά άλλα κράτη, δεν σε βάζουν σε νοσοκομείο, αν δεν έχεις ασφάλεια, ενώ και το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας είναι σε υποτυπώδη επίπεδα.

Κάθε λίγα χρόνια γίνονται αναλογιστικές μελέτες, για τη βιωσιμότητα του ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Άραγε γιατί δεν γίνεται και μια μελέτη για τα ποσά τα οποία θα εξοικονομήσει το κράτος, αν οδηγήσει στη σύνταξη σταδιακά τους δημοσίους υπαλλήλους, οι οποίοι συμπλήρωσαν το 60ό έτος της ηλικίας τους και στη θέση τους να προσλάβει νέους; Με ένα «αυτόματο» τρόπο, θα εκτοξευτεί η παραγωγικότητα και θα μειωθεί η «καταραμένη» ανεργία των νέων. Εξάλλου αποτελεί κοινό μυστικό ότι στο Δημόσιο οι μεγαλύτεροι στην ηλικία, κυρίως 60 και πάνω, δεν ανταποκρίνονται πάντα στα καθήκοντά τους. Ίσως είναι αυτός ο βασικός λόγος, για τον οποίο γέμισε με διευθυντές, αντί με υπαλλήλους το Δημόσιο. Καλό θα είναι να καταστεί και επιπρόσθετο προσόν, η υπηρεσία στον ιδιωτικό τομέα, για πρόσληψη στο Δημόσιο, ώστε σιγά-σιγά να εξαλειφθεί και το χάσμα ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Πάντως ό,τι και να γίνει, το μόνο σίγουρο είναι ότι κανείς δεν είναι αναντικατάστατος, ούτε οι εισαγγελείς, ούτε οι δικαστές οι οποίοι αφυπηρετούν στα 68 τους χρόνια, αλλά ούτε και οι πολιτικοί, οι οποίοι δεν γνωρίζουν τι θα πει αφυπηρέτηση. Ο άλλος κόσμος, ο αληθινός, μας περιμένει όλους.

kaparispan@yahoo.gr

Η Αρχή και το Τέλος του Σύμπαντος

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΚΡΟΝΗ**

Αρχικά οι επιστήμονες πίστευαν ότι το σύμπαν ήταν στατικό, αφού έτσι έδειχναν οι παρατηρήσεις της τότε εποχής. Θεωρούσαν δηλαδή ότι υπήρχε ένα ισοζύγιο μεταξύ της βαρύτητας που τείνει να συμπιέζει την ύλη προς ένα κεντρικό σημείο και της ενέργειας που τείνει να δημιουργεί ψυγόκεντρες επεκτατικές δυνάμεις. Κατά τη δεκαετία του 1920, ο αστρονόμος Έντουιν Χαμπλ (Edwin Hubble) και άλλοι, παρατήρησαν ότι το σύμπαν διαστέλλεται, δείχνοντας ότι οι περισσότεροι γαλαξίες απομακρύνονται από τον Γαλαξία μας και όσο πιο μακριά βρίσκονται, τόσο ταχύτερα κινούνται.

Προεκτείνοντας αυτή την κοσμική επέκταση προς τα πίσω στον χρόνο, χρησιμοποιώντας τους γνωστούς νόμους της φυσικής, τα μοντέλα περιγράφουν ένα όλο και πιο συγκεντρωμένο σύμπαν που αρχίζει από ένα σημείο, με τη λεγόμενη Μοναδικότητα της Μεγάλης Έκρηξης (Big Bang Singularity). Από τότε, λεπτομερείς μετρήσεις του ρυθμού διαστολής του σύμπαντος τοποθετούν τη Μοναδικότητα της Μεγάλης Έκρηξης πριν περίπου 13,8 δισεκατομμύρια χρόνια, αντιπροσωπεύοντας την ηλικία του σύμπαντος.

Ο Αϊνστάιν ήταν αρχικά επιφυλακτικός σχετικά με την διαστολή του σύμπαντος. Το 1917 εισήγαγε έναν όρο που ονομάζεται Κοσμολογική Σταθερά στη θεωρία της Γενικής Σχετικότητας για να αντισταθμίσει την επίδραση της βαρύτητας και να επιτύχει το αποτέλεσμα ενός στατικού σύμπαντος. Στις 29 Ιανουαρίου 1931, ο Hubble κάλεσε τον Αϊνστάιν στο όρος Γουίλσον για να δει και αυτός τις παρατηρήσεις που γίνονταν με το διάσημο τηλεσκόπιο των 100 ιντσών. Μετά από αυτό ο Αϊνστάιν αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι έκανε λάθος. Πρόσφατα, όμως, οι επιστήμονες αναβίωσαν την Κοσμολογική Σταθερά του Αϊνστάιν για να εξηγήσουν τη μυστηριώδη δύναμη που ονομάζεται Σκοτεινή Ενέργεια, που φαίνεται να εξουδετερώνει τη βαρύτητα αναγκάζοντας το σύμπαν να διαστέλλεται με επιταχυνόμενο ρυθμό. Οι καλύτερες τρέχουσες μετρήσεις δείχνουν ότι η Σκοτεινή Ενέργεια συμβάλλει στο 68% της συνολικής ενέργειας στο σημερινό παρατηρήσιμο σύμπαν. Στη θεωρεία της Σχετικότητας του Αϊνστάιν υπάρχει επίσης και η διάσημη εξίσωση της ισοδυναμίας μάζας–ενέργειας, $E = mc2$ (E=Ενέργεια, m=μάζα και c= ταχύτητα του φωτός), η οποία περιγράφει τη δημιουργία μάζας από ενέργεια κατά τη Μεγάλη Έκρηξη.

Σύμφωνα με τη Θεωρία του Πληθωρισμού (Inflation Theory), το σύμπαν, διαστάλθηκε αρχικά με τεράστιους ρυθμούς σε όγκο, μέχρι μια ακτίνα περίπου 10,6 ετών φωτός (περίπου 100 τρισεκατομμύρια χιλιόμετρα). Μια πολύ πιο αργή και σταδιακή επέκταση του διαστήματος συνεχίστηκε μετά από αυτό, έως ότου περίπου 9,8 δισεκατομμύρια χρόνια μετά τη Μεγάλη Έκρηξη, άρχισε σταδιακά να επεκτείνεται με ταχύτερους ρυθμούς και εξακολουθεί να το κάνει μέχρι σήμερα. Διάφορες αστροφυσικές παρατηρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των βαρυτικών επιδράσεων που δεν μπορούν να εξηγηθούν από τις επί του παρόντος αποδεκτές θεωρίες της βαρύτητας, δείχνουν ότι πρέπει να υπάρχει περισσότερη ύλη από αυτήν που μπορούμε να δούμε στο σύμπαν. Η ύλη αυτή ονομάστηκε «Σκοτεινή Ύλη» αφού είναι αόρατη και υπολογίζεται ότι αποτελεί το 85% της ολικής μάζας του σύμπαντος. Μεταξύ της Σκοτεινής Ύλης και της Σκοτεινής Ενέργειας υπάρχει μια διελκυστίνδα, με την πρώτη να υπερισχύει κατά τα πρώτα 9,8 δισεκατομμύρια χρόνια και την άλλη μετά την περίοδο αυτή μέχρι σήμερα.

Το διαστημικό τηλεσκόπιο Hubble που πήρε το όνομά του από τον διάσημο αστρονόμο, έχει τη δυνατότητα να παρατηρεί το σύμπαν όπως υπήρχε 480 εκατομμύρια χρόνια μετά τη Μεγάλη Έκρηξη, αφού το φως που φτάνει στους φακούς του ξεκίνησε πριν 13,32 δισεκατομμύρια χρόνια. Το επόμενο εξελιγμένο τηλεσκόπιο James Web που τοποθετήθηκε στο διάστημα πρόσφατα, θα μπορεί να παρατηρεί το σύμπαν όπως ήταν νεαρό στα 200 εκατομμύρια χρόνια μετά την Μεγάλη Έκρηξη.

Με αυτά τα δεδομένα, παρεξύ πολλών θεωριών υπάρχουν οι εξής τρεις. Η μία, ονομαζόμενη Μεγάλη Σύνθλιψη (Big Crunch), υποστηρίζει ότι η βαρύτητα στο τέλος θα υπερισχύσει και το σύμπαν θα επιστρέψει σε συστολή και σε μια επόμενη Μοναδικότητα (Singularity).

Μια άλλη, είναι η Θεωρία της Ισορροπίας (Steady State theory) με τη δημιουργία και προσθήκη νέας ύλης στο σύμπαν που ισορροπεί την διαστολή. Η τρίτη θεωρεία, και η οποία φαίνεται να είναι σήμερα η πιο αποδεχτή, υποστηρίζει ότι η ενέργεια θα υπερισχύσει, η διαστολή θα αυξάνεται, τα άστρα θα σβήσουν λόγω έλλειψης καυσίμου, ενώ η ύλη θα διαλυθεί σε ένα άπειρο κενό.

Για να τελειώσουμε με μια αισιόδοξη νότα, πρέπει να πούμε ότι υπάρχει επίσης η θεωρία των Παράλληλων Συμπάντων η οποία υποστηρίζει ότι εκτός από το δικό μας σύμπαν, υπάρχουν πολλά άλλα (πιθανόν άπειρα) τα οποία γεννώνται και αποθνήσκουν αενάως.

Ο κ. Πέτρος Κρόνης είναι μηχανολόγος και ερευνητής μηχανικός.
petros.kronis@gmail.com
www.kronis.tech

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini. gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Παρρησία

Η παρρησία, το «θάρρος της αλήθειας», όπως μετέφρασε τον όρο ο Φουκώ, ήταν κάποτε συνείδηση των διανοούμενων της ευρωπαϊκής Αριστεράς. Έτσι ο Ζαν Πολ Σαρτρ υπερασπίστηκε την τρομοκρατία των Παλαιστινίων του Αραφάτ, λέγοντας ότι όσο αποτρόπαιες κι αν είναι οι πράξεις τους, είναι το μόνο μέσο που διαθέτουν. Αργότερα ο Φουκώ εξυμνούσε την πνευματικότητα της ιρανικής επανάστασης από τις στήλες της Corriere della Sera. Ορθές και δίκαιες ή ανεμμάτιστες και κατακριτέες, οι τοποθετήσεις αυτές ήταν το αποτέλεσμα θάρρους και ισχυρής πεποίθησης μιας μαχόμενης ακόμη Αριστεράς. Έκτοτε, η φιλελευθεροποίηση του αριστερού χώρου οδήγησε τους αριστερούς διανοούμενους στη λεγόμενη πολιτική των ίσων αποστάσεων μέσα από έναν ξύλινο λόγο, όπου δεν λες ξεκάθαρα αυτό που σκέφτεσαι, για να είναι ο λόγος σου αρεστός στη μάζα. Στη σημερινή κατάσταση, η πολιτική δειλία της γαλλικής Αριστεράς, η διγλωσσία και η υποκρισία της έχουν επιτρέψει την επιστροφή στην Ευρώπη ενός αντισημιτισμού χιτλερικού τύπου. Σπίτια Εβραίων σημαδεύονται εκ νέου με το αστέρι του Δαυίδ, σημάδι ότι οι κάτοικοί τους είναι υπό διωγμό. Οργανώνονται πανηγυρισμοί για τους βιασμούς, τις σφαγές μωρών και παιδιών, την εξόντωση ολόκληρων ισραηλινών χωριών από τους «μαχητές» της Χαμάς σε όλα τα προάστια. Τη στιγμή που ακόμη και η Λε Πεν έχει εγκαταλείψει τον αντισημιτισμό, κερδίζοντας σημαντικό αριθμό ψηφοφόρων, ο αντισημιτισμός φωλιάζει στα πιο βρώμικα ένστικτα μιας παραπαίουσας Αριστεράς και προστατεύεται από τις φωνές των διανοούμενων της ίσης απόστασης. Είναι δύσκολο να γνωρίζει κανείς αν αυτή η έλλειψη παρρησίας οφείλεται στην αδιαφορία όσων γράφουν μια ανακοίνωση για δημαγωγικούς σκοπούς ή σε μια αυθεντική κρίση συνείδησης. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική των ίσων αποστάσεων τρέφει και διαιωνίζει το κακό, με αποτέλεσμα να επανέρχεται πιο ισχυρό, με πιο ειδεχθή μέσα και με πιο καταστροφικά αποτελέσματα.

Όποιος –ακόμη και σήμερα– δεν

Στην παρούσα κατάσταση, το Ισραήλ δεν είναι σε θέση να κηρύξει το τέλος των εκθροπραξιών χωρίς την επίτευξη του αντικειμενικού του στόχου, την ολοκληρωτική εξουδετέρωση της Χαμάς.

έχει ξεκάθαρη θέση για το τι διακυβεύεται, ας προβληματιστεί με το ακόλουθο σενάριο. Η Δύση πιέζει το Ισραήλ για κατάπαυση πυρός. Το Ισραήλ εγκαταλείπει τα σχέδιά του να ξετρυπώσει και να εκδιώξει τη Χαμάς από τα παλαιστινιακά εδάφη. Τα πράγματα επιστρέφουν στην προ της τρομοκρατικής επίθεσης της Χαμάς κατάσταση. Η τελευταία διασώζεται ως εκ θαύματος. Τα επόμενα χρόνια ισχυροποιεί ακόμη περισσότερο το υπόγειο άντρο της με τα χρήματα για την ανοικοδόμηση της Γάζας που θα προσφέρει πλουσιοπάροχα η Δύση. Επιβάλλει ολοκληρωτικό καθεστώς στους κατοίκους της Γάζας, προχωρώντας σε αντίποινα εναντίον όσων δεν έμειναν να σφαγιαστούν ως ανθρώπινες ασπίδες για τους «μαχητές» της. Ενισχύει το οπλοστάσιό της και, με δεδομένο ότι το Ιράν δεν είναι μακριά από το πυρηνικό όπλο –όπως δεν ήταν και ο Χίτλερ το 1945–, προμηθεύεται βρώμικες βόμβες. Και όταν και πάλι τα πράγματα θα πάνε προς εξομάλυνση, η Χαμάς θα κάνει αυτό που έκανε πάντα: μια ύπουλη, χυδαία και δειλή επίθεση στο Ισραήλ, μόνο που αυτή τη φορά θα είναι με πυρηνικά. Η απάντηση σε μια τέτοια επίθεση, με πιθανόν εκατοντάδες χιλιάδες αν όχι εκατομμύρια πολίτες του Ισραήλ νεκρούς, θα είναι πυρηνική. Αν η λεγόμενη «παλαιστινιακή αρχή», που κάθε άλλο παρά «αρχή» είναι, θέλει κατάπαυση πυρός, τότε το μόνο που μπορεί να προτείνει ως αντάλλαγμα είναι η απελευθέρωση όλων των ομήρων και η εθελούσια ασφαλής έξοδος της Χαμάς από τη Γάζα, με ορισμό διεθνούς επιτροπής ελέγχου της αποχώρησης. Η πολιτική συνέχεια μπορεί να πάρει δύο μορφές. Είτε θα δοθεί ο έλεγχος της Γάζας σε ειρηνευτικές δυνάμεις, με σκοπό την παράδοση της εξουσίας σε μια πραγματική παλαιστινιακή αρχή, η οποία θα αποδεχθεί συμφωνία ειρήνης με το Ισραήλ, με εγγυητές τα αραβικά κράτη, είτε η Λωρίδα της Γάζας θα διοικείται από το Ισραήλ υπό διεθνή επιτροπεία με σκοπό τη φιλελευθεροποίηση της Γάζας, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος των Παλαιστινίων. Στην παρούσα κατάσταση, το Ισραήλ δεν είναι σε θέση να κηρύξει το τέλος των εχθροπραξιών χωρίς την επίτευξη του αντικειμενικού του στόχου, την ολοκληρωτική δηλαδή εξουδετέρωση της Χαμάς. Και το βέβαιο είναι ότι, αν δεν υπάρξει κάποιου είδους ενδιάμεση συμφωνία στη βάση της απελευθέρωσης των ομήρων και της αποχώρησης της Χαμάς, μετά το τέλος του νικηφόρου για το Ισραήλ πολέμου, η Λωρίδα της Γάζας θα παραμείνει υπό ισραηλινή διαχείριση και έλεγχο για τις επόμενες δεκαετίες. Υπάρχει πάντα βέβαια ο φόβος μήπως η συνέχιση του πολέμου οδηγήσει στη διεύρυνσή του, με νέους εμπόλεμους τη Χεζμπολάχ και το Ιράν των Μουλάδων. Αυτό ακριβώς περιμένει το Ισραήλ. Όπως από την πρώτη μέρα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η μόνη έγνοια του Τσώρτσιλ ήταν η είσοδος των Αμερικανών στον πόλεμο, έτσι και η ελπίδα του Νετανιάχου είναι να κάνει το Ιράν τη Λάθος κίνηση. Διότι, όπως οι ΗΠΑ αναγκάστηκαν να μπουν στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μετά το Περλ Χάρμπορ, έτσι και τώρα θα αναγκαστούν να εισέλθουν στον πόλεμο σε περίπτωση ιρανικού χτυπήματος κατά του Ισραήλ. Ο νέος πόλεμος θα τελειώσει τον «παλιό» της Ουκρανίας. Οι Αμερικανοί γνωρίζουν ότι δεν μπορούν να πολεμούν σε δύο μέτωπα με ένα τρίτο να διαφαίνεται στον κινεζικό ορίζοντα. Ο Πούτιν χρειάζεται ειρήνη με προσάρτηση των περιοχών που κατέχουν οι ρωσικές δυνάμεις σήμερα, και αυτό θα το έχει με αντάλλαγμα την εγκατάλειψη του Ιράν. Η ανατροπή των Μουλάδων θα σημάνει μια νέα δημοκρατική εποχή για τον ιρανικό λαό και θα φέρει πραγματική ελπίδα για διαρκή ειρήνη στη Μέση Ανατολή.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.